

Sosiaali- ja terveystoimialan vastaukset v. 2018 arviointikertomukseen tarkastuslautakunnalle

1317/00.03.00/2017

Soteltk 20.08.2019 § 73

Valmistelija: sosiaali- ja terveystoimialan johtaja Kirsi Korttila,
puh. 050 523 0408, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Tarkastuslautakunta jätti 3.6.2019 arviointikertomuksen vuodelta 2018 Heinolan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista suosituksista vastaukset lautakunnilta niin, että ne voidaan käsitellä kaupunginhallituksessa 30.9.2019 mennessä.

Vastauksia pyydetään arviointikertomuksessa kehystettyjen ja väri- listen huomiolaatikoiden sisällöstä. Erityisesti "suositukset"-otsikolla varustettuihin laatikoihin pyydetään kommentteja. Myös arvioinnin kritiikki on tervetullutta, sillä se on osa moniäänistä keskustelua.

Tarkastuslautakunnan arvio 2018

Tarkastuslautakunta toteaa, että Coronarian palveluille tulee asettaa mitattavat tavoitteet vuodelle 2020. Palveluiden vaikuttavuus ja sää- vutettävät säästöt on konkretisoitava ja niitä on verrattava PHHY- KY:ssä tuotettuihin palveluihin.

Tarkastuslautakunta suosittaa arvioimaan, toteutuuko soten palvelui- den taloudellinen mahdollistaminen -eli rahanjako- tasapuolisesti se- kä terveydenhoitoon että sosiaalitoimeen.

Tarkastuslautakunta kehottaa korjaamaan puutteet esimerkiksi laki- sääteisissä palvelusuunnitelmissa.

Tarkastuslautakunta suosittaa kiinnittämään huomiota yhteistyöhön. Toimialan tulee selvittää ja edesauttaa yhteistyötä suhteessa muihin toimialoihin kaupungin toimialarakenteen sisällä.

Sosiaali- ja terveystoimen vastaus edellisiin huomioihin

Sosiaali- ja terveyslautakunta on tehnyt päätöksen erikoissairaanhoi- don kilpailutuksesta sekä hankinnasta Coronaria Oy:ltä 11.4.2017 alkaen. Edelleen sosiaali- ja terveyslautakunta on tehnyt päätöksen optiokauden käyttöönotosta siten, että sopimus on voimassa 11.4.2024 saakka.

Sopimuksessa hinnaksi on määritelty kullekin palvelutuotteelle Phhykyn kulloinkin voimassa oleva hinnasto -14%. Sopimuksessa Heinola on lupautunut vastaamaan mm. potilastietojärjestelmästä, poliklinikan tiloista, mitkä on luovutettu käyttöoikeudella Coronarian käyttöön sekä ajanvarauksesta, mistä nyt 18.6.2019 sosiaali- ja terveyslautakunnassa hyväksyttiin sopimuksen muutos siten, että ajanvaraus siirtyy Coronarialle. Coronaria on vuokrannut leikkaussalin tilat ja maksaa niistä vuokraa tekniselle toimelle.

Erikoissairaanhoidon palveluiden vaikuttavuutta ei suoranaisesti pysty mittaamaan luotettavasti ja vertailukelpoisesti sen enempää Coronarian kuin PHHYKY:n osalta. Eturauhassyöpä-epäilyissä otetut koepalat, sydänpotilaille tehty rasisuskoe tai sydämen kaikututkimus, suolisto-oireisen tähystykset tai silmäoireisen kaihileikkaus ovat potilaalle tarpeellisia, tehtiinpä ne Heinolassa tai PHHYKY:ssa. PHHYKY on aiemmin huolehtinut aluekardiologin käynneillä mm. Heinolan sydämen kaikututkimuksista, mutta keväällä 2017 aluekardiologi joutui kardiologivajeen vuoksi keskittymään PHHYKYn toimintaan, jolloin Heinolassa olisi hoitotakuu ollut vaarassa ylittyä. PHHYKY:n keuhkopoliklinikka on halunnut siirtää heinolalaisten uniapneatutkimukset Heinolaan, sillä kyseinen vaiva on lisääntynyt ja poliklinikka helposti ruuhkautuu. Oman sisätautilääkärin lopetettua rasisuskoe- sekä tähystystutkimukset ne siirtyivät Coronarialle, eikä omaa sisätautilääkärinä enää palkattu. Nämä kaikki vastaavat tutkimukset tai toimenpiteet jouduttaisiin teettämään joka tapauksessa PHHYKY:ssa, ellei Heinolassa olisi erikoissairaanhoidoa.

Nuorisopsykiatriaa ei ole aiemmin tuotettu Heinolassa PHHYKYn toimesta. Lahdessa sijaitseva PHHYKYn nuorisolle tarkoitettu Sihti- yksikkö on sijoitettu PHHYKYssä peruspalveluihin. Heinola ei hanki PHHYKYstä kuitenkaan peruspalveluita, vaan erikoissairaanhoidoa, joten tuolta osin Heinolassa alkanut nuorisopsykiatrinen Nuppu on ollut erittäin tarpeellinen palvelu.

Erikoissairaanhoidon ei voi hakeutua suoraan itse ilman lähetettä. Toiminta perustuu pelkästään lähetteisiin, mitkä voivat tulla Coronarialle ihan samoista yksiköistä, mistä lähetetään PHHYKY:kin. Suurin osa lähetteistä tulee terveyskeskuksesta. Coronaria ei siten itse voi valikoida potilaitaan eikä poimia ”rusinoita” pullasta.

Erikoissairaanhoidon kustannukset ovat nousseet vuosi vuodelta niin Heinolassa kuin muuallakin Päijät-Hämeessä. Toimialoilta on edellytetty tiukkaa talousarviota vuosi vuoden jälkeen, vaikka jo lähötötilanteessa on ollut huolta, riittääkö etenkin erikoissairaanhoidon varattu määräraha potilaiden hoitoon.

Terveyspalveluissa jouduttiin hakemaan lisämäärärahaa syksyllä 2018 erikoissairaanhoidon lisäksi myös hoitotarvikkeisiin, apuvälineisiin sekä terapiaihin. Nämä ovat lakisääteisiä eli potilaalle on terveydenhuoltolain mukaan annettava sairauden hoidossa tarpeelliset hoitotarvikkeet, terapiat sekä apuvälineet. Näissä noudatamme alueellisia ohjeita, eli kriteerit ovat PHHYKYn kanssa yhteneväiset. Väestön ikääntyessä ja sairastaessa tarve näihin säilyy jatkossakin. Hopeasillan muutos laitoksesta tehostetuksi asumispalveluksi siirsi asukkaiden hoitotarvikekustannukset sosiaalipalveluista terveyspalveluihin.

Kuntaliitto on toimittanut koosteen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon v. 2018 nettotoimintamenoista ja tässä koosteessa on huomioitu kuntien vertailussa myös tarvevakiointi. Tarvekerroin pohjautuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamaan tilastolliseen vertailuaineistoon, joka tekee kuntien ja sairaanhoitopiirien sosiaali- ja terveydenhuollon menot vertailukelpoiseksi ja ottaa huomioon kunta-laisten erilaiset palvelutarpeet. Ikääntyneemmässä kunnassa palvelutarve on erilainen kuin lapsivoittoisessa kunnassa.

Heinola on ikääntynyt kunta, esimerkiksi Lahtea ikääntyneempi. Myös sairastavuusindeksi on korkeampi. Sairastavuusindeksi kuvaa kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maahan, jonka vertailuluku on 100. Mitä pienempi kaupungin, kunnan tai maakunnan luku on, sitä terveempi väestö on. Ikävakiomaton indeksi kuvaa alueen todellista sairaustaakkaa, sillä se huomioi ikääntyneiden määrän. THL:n uusin sairastavuusindeksi (vuodelta 2016) osoittaa, että ikävakioitu sairastavuusindeksi Heinolassa on 117,7 ja Lahdessa 106,9 ja esimerkiksi Hollolassa 94,7. Ikävakiomaton sairastavuusindeksi on Heinolassa 133,2, Lahdessa 108,3 ja Hollolassa 97,9.

Kuntaliiton tekemässä vertailussa Heinola on sekä ikääntyneempi että sairaampi alue kuin PHHYKY. Myös Perlacon kiinnitti huomiota siihen, että Heinolan tarvekerroin oli vertailukuntiin verrattuna kaikkein korkein ja Heinola on kyennyt kuitenkin tuottamaan palvelut tarpeeseen nähden edullisesti, Heinolan tarvevakioitu toteuma oli paras vertailukunnista. Heinola on Kuntaliiton v. 2018 vertailussa kaikista vertailluista alueista iäkkäin. Lisäksi sairastavuus on korkea. Kuntaliiton v. 2018 vertailussa Heinola on kyennyt tuottamaan sote-palvelunsa edullisemmin kuin mitä tarve edellyttäisi ikääntyminen ja sairastavuus huomioiden. Heinola ikääntyy jatkossakin nopeassa tahdissa, joten näihin lukuihin tai tarpeeseen ei ole odotettavissa pienennystä. Se, että jos väestö kokee saavansa Heinolassa hyviä sote-palveluita, vaikka rahaa on käytetty tarvetta vähemmän, osoit-

taa sitä, että palvelut on pystytty tuottamaan paitsi tehokkaasti, myös asukkaita palvellen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tasapuoliseen rahanjakoon terveys- ja sosiaalipalveluihin. Kyseessä on kuitenkin täysin eri palvelut, eri lakien piirissä olevat lakisääteiset palvelut. Eivät sosiaalipalvelut voi tietenkään korvata terveyspalveluita eivätkä terveyspalvelut sosiaalipalveluita. Osa sosiaali- ja terveyspalveluista on subjektiivisen oikeuden piirissä (kuten akuutti sairaanhoito ja palvelutarpeen arviointi ja vaikeavammaisten palvelut) mutta valtaosa on määrärahasidonnaisia. Määrärahasidonnaisuudesta huolimatta kunnan tulee varata palvelujen tuottamiseen määrärahaa kunnan asukkaiden palvelutarpeen mukaisesti.

Sosiaalipalveluissa tavoitteena on vuonna 2018 ollut, että kaikille asiakkaille on laadittu kirjallinen asiakassuunnitelma, johon suunnitelmallinen työskentely perustuu. Tavoitteeseen ei ole kaikilta osin päästy vuoden 2018 aikana, joten samaa tavoitetta on jatkettu myös vuodelle 2019. Asiakkuuksien haltuunotto ja suunnitelmallinen työskentely on kuitenkin edennyt hyvin ja tavoite, että jokaisella asiakkaalla on laadittu asiakas- ja/ tai palvelusuunnitelma, tullaan tämän hetkisen tiedon mukaan saavuttamaan vuoden 2019 loppuun mennessä.

Toimialojen välistä yhteistyötä edistetään viikoittain kokoontuvassa kaupunginjohtajan johtoryhmässä. Strategiatyö ja strategiaohjelmien laadinta on tehty kauttaaltaan toimialarajoista riippumattomana ja kaikkien ohjelmien työryhmissä on ollut henkilöitä kaikilta toimialoilta. Ohjelmien tavoitteet ja toimenpiteet on suunnattu koko kaupunkiorganisaatiolle.

Meneillään on myös Yhteisten palveluiden kokoamisen prosessi, jonka tarkoituksena on siirtyä entistä laajemmin käyttämään toimialojen yhteisiä resursseja.

Sosiaali- ja terveystoimintajohtajan (KK) ehdotus:

Sosiaali- ja terveystoimintalautakunta päättää esittää edellisen selvityksen vastauksenaan tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksen 2018 suosituksiin.

Päätös: Sosiaali- ja terveystoimintalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Tiedoksianto: Sähköposti kaupunkinhallitus

